

САНГИЙН ЯАМ

МОНГОЛ УЛСЫН 2015 ОНЫ ТӨСВИЙН ТАЛААР

11/18/2014

2015 оны төсөвт ашигласан үндсэн үзүүлэлт

МАКРО ҮЗҮҮЛЭЛТҮҮД	2012	2013	2014	2015
	Гүйц.	Гүйц.	Тод.	Төл.
ДНБ оны үнээр /тэрбум төг/	16,688.4	19,118.0	21,661.2	23,988.5
Өөрчлөлт %	15.2	14.6	13.3	10.7
Эдийн засгийн бодит өсөлт %	12.3	11.6	6.9	7.1
Нийт импорт /тэрбум.дол/	6.7	6.3	6.0	6.8
Нийт экспорт /тэрбум.дол/	4.4	4.3	5.4	5.8
<i>Үүнээс:</i>				
Нүүрс /сая.тн/	21.0	18.4	17.4	19.8
Төмрийн хүдэр /сая.тн/	6.4	6.7	4.9	5.0
Зэсийн баяжмал /мян.тн/	574.6	649.8	1,238.3	1,409.2
Алт /тн/	6.3	5.0	9.6	10.0
Хэрэглээний үнийн өөрчлөлт	14.0	12.5	11.5	7.0

Нэгдсэн төсвийн 2015 оны үр дүнгийн үзүүлэлтүүд

Монгол Улсын 2015 оны нэгдсэн төсвийн тэнцвэржүүлсэн нийт орлого 7,159.9 тэрбум төгрөг буюу ДНБ-ий 29.8 хувь, тэнцвэржүүлсэн орлогод нийцүүлсэн нэгдсэн төсвийн нийт зарлага 7,599.2 тэрбум төгрөг буюу ДНБ-ий 31.7 хувь, нэгдсэн төсвийн нийт алдагдал 439.2 тэрбум төгрөг буюу ДНБ-ий 1.8 хувь болохоор батлагдлаа.

Үзүүлэлт	2014 Тод	2015 Төл	тэрбум төгрөг
			Зөрүү
	.1.	.2.	.3 = 2 - 1.
Тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн	6,903.8	7,159.9	256.1
Нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн	7,312.4	7,599.2	286.8
Тэнцвэржүүлсэн тэнцэл	-408.5	-439.2	-30.70
Тэнцвэржүүлсэн тэнцлийн ДНБ-нд эзлэх хувь	-2.0%	-1.8%	0.2
ДНБ	21,661.2	23,988.5	2,327.3

Нэгдсэн төсвийн 2015 оны үр дүнгийн үзүүлэлтүүд /ДНБ-д эзлэх хувь/

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2014 Тод	2015 Төл
	.1.	.2.
Тэнцвэржүүлсэн орлого ба тусламжийн дүн /хувь/	31.9%	29.8%
Нийт зарлага ба цэвэр зээлийн дүн /хувь/	33.8%	31.7%
Тэнцвэржүүлсэн тэнцлийн ДНБ-нд эзлэх хувь	-2.0%	-1.8%
ДНБ /тэрбум төгрөг/	21,661.2	23,988.5

1. МОНГОЛ УЛСЫН 2015 ОНЫ ТӨСВИЙН ОРЛОГЫН ТАЛААР

2015 оны төсвийн орлого, онцлог

- Татварын орчинг тогтвортой байхаар тооцож, одоогийн хүчин төгөлдөр үйлчилж буй хуулийн хүрээнд төлөвлөсөн.
- Засгийн газраас орлогын нэр төрөл бүрд шинжилгээ хийж, макро эдийн засгийн үндсэн үзүүлэлт, татварын бааз суурь, хөнгөлөлт, чөлөөлөлтийн хэмжээ, олон улсад нэр хүнд бүхий банк, санхүүгийн байгууллагаас зарласан эрдэс бүтээгдэхүүний үнийн таамаглал зэргийг нарийвчлан судалж учирч болзошгүй эрсдлийг харгалзан тооцооллоо.

Томоохон компаниудын төлөх татвар

Уул уурхайн салбараас нийт 1.1 их наяд төгрөг төвлөрүүлэхээр тооцлоо. Үүнээс:

- ❖ **Оюу Толгой ХХК** 2015 онд 819.1 мянган тонн зэсийн баяжмал экспортлож 324.3 тэрбум төгрөгийн татвар,
- ❖ **Эрдэнэт Үйлдвэр ХХК** 590.1 мянган тонн зэсийн баяжмал экспортлож 447.5 тэрбум төгрөгийн татвар,
- ❖ **Эрдэнэс Тавантолгой ХК** 6 сая тонн нүүрс экспортлож 60.8 тэрбум төгрөгийн татвар төлөхөөр тооцлоо.

2015 оны төсвийн орлого

/тэрбум төгрөг/

Д/д	Төрөл	2014 Тод	2015 Төл	Зөрүү
		.1.	.2.	
ТӨСВИЙН НИЙТ ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН		6,933.6	7,194.7	261.10
ТОГТВОРЖУУЛАЛТЫН САН		29.8	34.4	4.60
ТЭНЦВЭРЖҮҮЛСЭН ОРЛОГО БА ТУСЛАМЖИЙН ДҮН		6,903.8	7,160.4	256.60
I. УРСГАЛ ОРЛОГО		6,903.4	7,096.5	193.10
A. Татварын орлого		6,227.1	5,900.5	-326.60
1.1	Орлогын албан татвар	1,283.6	1,128.4	-155.20
1.2	Нийгмийн даатгалын орлого	1,086.0	1,265.9	179.90
1.3	Өмчийн татвар	33.3	49.8	16.50
1.4	Нэмэгдсэн өртөгийн албан татвар	1,702.4	1,667.1	-35.30
1.5	Онцгой албан татвар	597.7	393.2	-204.50
1.6	Тусгай зориулалтын орлого	46.0	44.6	-1.40
1.7	Гадаад үйл ажиллагааны орлого	426.2	443.8	17.60
1.8	Бусад татвар (Төлбөр, хураамж)	1,051.9	907.7	-144.20
Б. Татварын бус орлого		676.2	1,196.0	519.80
II. ХӨРӨНГИЙН ОРЛОГО		0.5	1.6	1.10
III. ТУСЛАМЖИЙН ОРЛОГО		0.0	62.2	62.20

Үзүүлэлт	2012	2013	2014 Тод	2015 Төл
Татварын ерөнхий газар	1,567.6	1,982.5	2,613.7	2,185.4
Гаалийн ерөнхий газар	1,446.0	1,624.5	1,919.9	1,856.1

2. МОНГОЛ УЛСЫН 2015 ОНЫ ТӨСВИЙН ЗАРЛАГЫН ТАЛААР

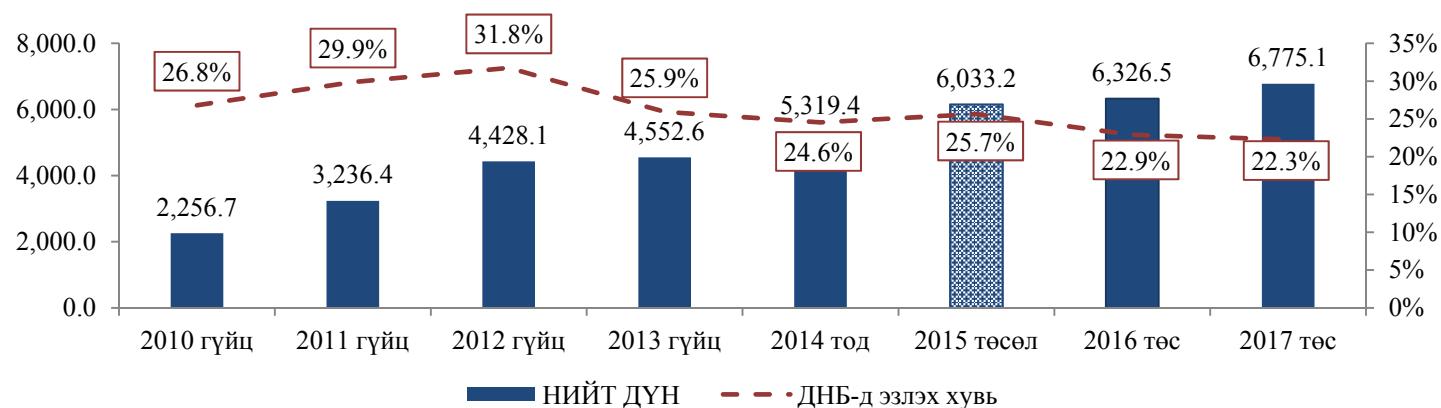
Төсвийн урсгал зардалд баримталсан зарчим

Төсвийн урсгал зардалд баримтлах зарчим

- 1 **Цалин, тэтгэвэр, тэтгэмжийг 2015 онд инфляцийн түвшин, салбарын онцлогийг харгалзан нэмэгдүүлэх.**
- 2 **Төрийн албан хаагчийн орон тоог нэмэгдүүлэхгүй байх.**
Зөвхөн шинэ хөрөнгө оруулалтын улмаас боловсрол, эрүүл мэнд болон бусад салбарт төрийн үйлчилгээний цар, хүрээ нэмэгдэхтэй холбоотой орон тоо, урсгал зардлын нэмэгдлийг төсөвт тусгах. Бусад тохиолдолд нэмэгдүүлэхгүй байх.
- 3 **Шинэ хөрөнгө оруулалтын ашиглалтай холбоотойгоос бусад тохиолдолд төсвийн хөрөнгөөр тавилга худалдан авахгүй байх.**
- 4 **Гадаад томилолтын зардлыг бууруулах**
Чиг үүргийн онцлогийг харгалзан Ерөнхийлөгч, УИХ, Ерөнхий сайд, Гадаад харилцааны яамнаас бусад Төсвийн ерөнхийлөн захирагч нарын хувьд 2014 оны түвшингээс 50 хувиар бууруулах
- 5 **Бүтэц, чиг үүргийн давхардлыг бууруулах, дэд, орлогч, зөвлөх, гэрээт ажилтны орон тоог бууруулах;**
- 6 **Нийтийн тээврийн татаасыг Нийслэлийн төсвөөс санхүүжүүлэхээр тооцлоо.**

Төсвийн урсгал зардлын чиг хандлага

График. Нэгдсэн төсвийн урсгал зардал ба ДНБ-д эзлэх хувь : 2010-2015* (тэрбум төгрөг)

Хүснэгт. Монгол Улсын нэгдсэн төсвийн урсгал зардал, өсөлтийн хувь: 2010-2015* (тэрбум төгрөг)

УРСГАЛ ЗАРДАЛ	2010 гүйц	2011 гүйц	2012 гүйц	2013 гүйц	2014 год	2015 төл
НИЙТ УРСГАЛ ЗАРДАЛЫН ДҮН	2,256.7	3,236.4	4,428.1	4,552.6	5,319.4	6,033.2
Өсөлтийн хувь /өмнөх оноос/	26.2%	43.4%	36.8%	2.8%	16.8%	15.1%
1. Бараа, үйлчилгээний зардал	1,166.7	1,504.5	2,052.4	2,391.2	2,662.4	3,043.6
2. Зээлийн үйлчилгээний төлбөр	42.3	37.3	125.9	270.4	462.5	696.9
3. Татаас ба урсгал шилжүүлэг	1,047.6	1,694.6	2,249.8	1,891.0	2,194.4	2,292.7

Бараа, үйлчилгээний зарим зардлын бууралт

2015 оны нэгдсэн төсвийн урсгал зардалд дараах зардлыг өмнөх оноос
бууруулж тооцлоо. Үүнд:

(Сая төгрөг)

ЭДИЙН ЗАСГИЙН АНГИЛАЛ	2014 год	2015 төл	Хэмнэлт, бууралт
1. Бичиг хэрэг	10,734.4	8,150.0	-2,593.3
2. Тээвэр, шатахуун	41,741.5	36,683.1	-5,058.3
3. Шуудан холбоо, интернетийн төлбөр	11,776.7	10,102.6	-1,674.1
4. Бага үнэтэй, түргэн элэгдэх эд зүйлс	6,262.4	6,060.6	-201.8
5. Тавилга	6,278.6	1,162.6	-5,116.0
6. Урсгал засвар	18,808.8	15,259.7	-3,549.1
7. Гадаад томилолт	13,290.7	9,092.0	-4,198.6
8. Дотоод албан томилолт	20,069.0	19,335.9	-733.1
9. Зочин төлөөлөгч хүлээн авах зардал	3,215.1	2,291.1	-324.0
9. Бусдаар гүйцэтгүүлсэн ажил үйлчилгээний төлбөр хураамж	295,782.4	291,304.1	-4,478.3
НИЙТ ДҮН	427,959.6	399,441.7	-28,517.9

Төсвийн урсгал зардал нэмэгдүүлж буй хүчин зүйлс, арга хэмжээ

1. Цалин, тэтгэвэрийг инфляцийн түвшин, салбарын онцлог, бүтээмжийг харгалзан индексжүүлж нэмэгдүүлэхэд 500 орчим тэрбум төгрөг;
2. Шинээр ашиглалтад орох сургууль, цэцэрлэг, дотуур байр, эмнэлэгтэй холбогдуулан нэмэгдэх урсгал зардалд нийт 30.6 тэрбум төгрөг;
3. Хүн амын статистик өөрчлөлт буюу өндөр настны тэтгэвэр авагчид болон сургууль цэцэрлэгт хамрагдах хүүхдийн тооны өсөлтөөс шалтгаалан нэмэгдэх урсгал зардал 81.1 тэрбум төгрөг;
4. Бусад хүчин зүйлс

3. ОРОН НУТГИЙН ХӨГЖЛИЙН НЭГДСЭН САН

2015 оны ОНХНС-ын тооцоо

- ❖ 2015 оны төсөвт ОНХНС-аас орон нутгийн хөгжлийн санд **201.9 тэрбум төгрөгийн** шилжүүлэг олгохоор тооцоолов. Энэ нь Төсвийн тухай хууль ёсоор доорх эх үүсвэрүүдээс бүрдэнэ:
  - ✓ 59.1.1.импортоос бусад бараа, ажил, үйлчилгээний нэмэгдсэн өртгийн албан татварын орлогын 25 хувь – **140.3 тэрбум төгрөг**
  - ✓ 59.1.2.ашигт малтмалын нөөц ашигласны төлбөрийн орлогын 5 хувь-**32.6 тэрбум төгрөг**
  - ✓ 59.1.3.орон нутгийн хөгжлийг дэмжих зорилгоор олгосон дотоодын төрийн бус байгууллагын болон гадаадын албан ёсны тусламж, хандив-**0 төгрөг**
  - ✓ 59.1.4.энэ хуулийн 56.2-т заасан төвлөрүүлэх хөрөнгө-**15.4 тэрбум төгрөг**
  - ✓ 59.1.5 газрын тосны нөөц ашигласны төлбөрийн орлогын 30 хувь-**13.6 тэрбум төгрөг**
- ❖ **Орон нутгийн хөгжлийн нэгдсэн сангаас тухайн жил орон нутгийн төсөвт олгох шилжүүлгийг тодорхойлохдоо дараах итгэлцүүрийг үндэслэсэн:**
  - ✓ 59.3.1.орон нутгийн хөгжлийн индекс;
  - ✓ 59.3.2.хүн амын тоо;
  - ✓ 59.3.3.хүн амын нягтрал, алслалт, нутаг дэвсгэрийн хэмжээ;
  - ✓ 59.3.4.орон нутгийн татварын идэвх санаачилга.

4. МОНГОЛ УЛСЫН 2015 ОНЫ ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТ

ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН ТӨЛӨВЛӨЛТӨНД БАРИЛГА БАЙГУУЛАМЖИЙГ БҮРЭН ДУУСГАХ ЗАРЧИМ БАРИМТАЛЛАА.

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТОО

Нийт төслийн тоо	2015 онд дуусах	2016 онд дуусах	2017, 2018 онд дуусах
457 төсөл	393 төсөл	60 төсөл	2017 онд дуусах-3 2018 онд дуусах-1
100.0%	85.9%	13.1%	0.8%

ХӨГЖЛИЙН БАНКНЫ САНХҮҮЖИЛТЭЭР ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ ТӨСӨЛ, АРГА ХЭМЖЭЭНИЙ ТОО

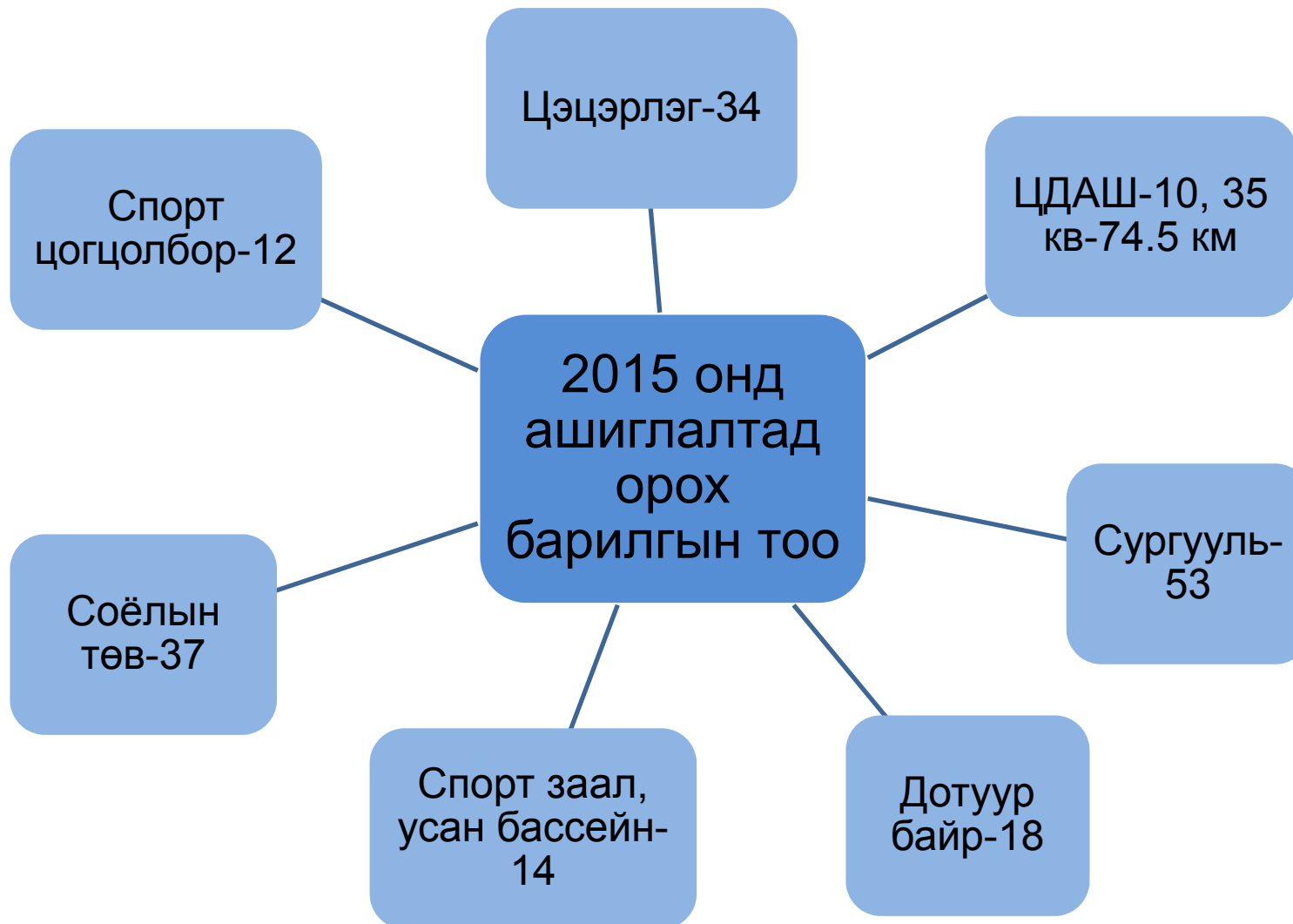
Нийт төслийн тоо	2015 онд дуусах	2016 онд дуусах	2017 онд дуусах
22 төсөл	19 төсөл	2 төсөл	1 төсөл
100%	86.4%	9.1%	4.5%

Нэгдсэн төсвийн 2015 оны хөрөнгийн зардал хөгжлийн банкны эх үүсвэрээр эргэн төлөгдөх нөхцлөөр санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг оруулан тооцоход 1.8 их наяд төгрөгт хүрнэ.

/Тэрбум төг/

	Нэгдсэн Төсвийн хөрөнгийн зардал <i>/Хөгжлийн банкаар санхүүжүүлэх хөрөнгө оруулалтыг оруулсан/</i>	Үүнээс:				Хөгжлийн банкны эх үүсвэрээр эргэн төлөгдөх нөхцөлөөр санхүүжүүлэх
		Улсын төсөв	НДС	ХХС	Орон нутаг	
2014 он	1,999.0	1,377.6	13.4	5.4	602.5	0.0
2015 он	1,760.7	993.9 <i>/655.4-ХО/</i>	13.4	5.0	552.8 <i>/201.9-ОНХС/</i>	195.6
Зөрүү	-238.3	-383.7	0.0	-0.4	-49.8	195.6

УЛСЫН ТӨСВИЙН ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТААР 2015 ОНД АШИГЛАЛТАД ОРУУЛАХ БАРИЛГЫН ТОО

САНГИЙН ЯАМ

Анхаарал тавьсанд баярлалаа.